

reportatge

Més de trenta anys

L'última edició del festival de dansa de les Preses va començar

Ésdansa ha esdevingut el festival de referència al país quant a danses de creació pròpia i d'arrel tradicional. És una de les activitats del Cercle de Cultura Tradicional i Popular Marboleny, que disposa d'una esplèndida seu

>> Actuació dels
Berros de la Cort
pels carrers de
Castell d'Empúries
durant el Festival
de Trobadors.
Foto: Xènia Gasull.

>> Recinte de l'Ésdansa 2013.
Foto: Ésdansa.

nyes de l'Ésdansa

convocar 10.000 assistents amb el repte de ballar i crear

ESTER SALA I JOAN SALA > TEXT

a les Preses, on hem anat a parlar amb Jordi Fosas, el seu director. Viuen intensament la dansa i fan possible que amb molta dedicació ballin setmanalment unes 200 persones de moltes edats i integrades en diversos grups.

ANNA PONS

>> A dalt, espectacle *Aigua de l'Esbart Marboleny a l'Ésdansa 2009*. A l'esquerra, dues imatges de la *Nit Ésdansa 2015*.

L'inici de tot plegat va ser la colla sardanista de les Preses, la Marboleny, que va començar el 1976 —ja fa quaranta anys—, amb un notable èxit. Anava als concursos sardanistes que s'organitzaven en aquells anys arreu del país, on gaudia d'un prestigi contrastat. Uns anys després, el 1981, el Cercle Folklòric i Cultural Marboleny, que era el nom de l'entitat, va fer una opció important: la creació de l'esbart dansaire. Se'n va fer la presentació oficial a les Preses dos anys després, a l'exterior del Centre Cultural, i des de llavors va anar relegant la sardana, que cada vegada ha estat més despopularitzada.

El repertori de danses que ofereix és originari dels Països Catalans, tot i que també ballen danses de creació pròpia d'arrel tradicional

MARTÍ ALBESA

MARTÍ ALBESA

MARTÍ ALBESA

>> *Recinte de l'Ésdansa 2015.*
A la dreta, Petit Ésdansa 2009.

Durant tots aquests anys Marboleny ha actuat arreu del Principat, i també a festivals internacionals de diversos països europeus, americans i asiàtics. El repertori de danses que ofereix és l'originari dels Països Catalans, tot i que també ballen danses de creació pròpia d'arrel tradicional.

Jordi Fosas comenta que quan es presenten com a grup de danses tradicionals sovint es troben que la gent en té un estereotip carrincló i desfasat, però podem assegurar que en res no s'assembla a la realitat de Marboleny. Fosas és un jove arquitecte que no arriba als quaranta anys, amb una energia i ganes de fer coses innovadores que comparteix amb els que formen l'entitat, que són de la seva generació o més joves. El bon ambient del centre es respira només de veure les persones de diverses edats que es mouen per les instal·lacions. I la volada que han agafat totes les activitats i el festival Ésdansa n'és una bona mostra.

MARTÍ ALBESA ANNA PONS

L'Esbart

S'ha de fer un esment especial a l'encertada decisió de crear, el 1991, l'Escola de Dansa, on els nens i les nenes a partir de P4 fan cursos durant tot el temps escolar. Aquest és el planter dels

futurs balladors, tot i que un dels principals problemes amb què es troben és la falta de nois a partir d'un cert moment, ja que opten per altres activitats extraescolars.

Actualment, l'Esbart està format per uns 200 balladors, que reben una formació adequada a cada franja d'edat. És així com aprenen, interpreten i gaudeixen de la música i de les danses. Els nens i nenes d'entre 4 i 14 anys formen els cinc grups Marboleny Escola. Marboleny Jove consta de joves d'entre 15 i 18 anys i Marboleny Cos de dansa està format per balladors majors de 18 anys.

Actualment, l'Esbart està format per uns 200 balladors, que reben una formació adequada a cada franja d'edat; és així com aprenen i gaudeixen de la música i de les danses

ANNA PONS

Grup de recerca

Una altra activitat gens menyspreable és el grup de recerca de danses i cançons d'arrel tradicional, una tasca que fa anys porta a terme amb gran dedicació i encert Josep Garcia. Entre d'altres projectes, és l'autor del llibre *D'aquí estant veig una estrella. Cançons i tonades tradicionals a Riudaura*, en el qual en publica 109 de tradició familiar: una tasca envejable.

Així, s'han fet possibles les deu edicions de la presentació de les cançons tradicionals que se celebra cada any a Riudaura, titulades igual que el llibre. Una part important del concert és interpretada pels mateixos riudaurencs, col·locats estratègicament en els balcons i les finestres de les cases de la plaça major del poble, que es diu plaça del Gambeto, precisament el nom d'una dansa tradicional del lloc. Una escenografia molt encertada fa aparèixer els diferents cantants en punts inaudits. Un estudiat joc de llums fa que la gent hi centri l'atenció. D'altres convidats complementen una vetllada que cada estiu al vespre fa les delícies dels interessats en el tema.

>> *Dues activitats d'Ésdansa 2008.*

A l'esquerra, Abdalla Bitar, de Síria i, a la dreta, l'Esbart Sant Martí, de Barcelona.

Del Festival Internacional de Música i Dansa de les Preses a l'Ésdansa

Els primers passos van lligats al festival de Cantonigròs, ja que en aquesta població osonenca necessitaven famílies que acollissin a casa seva els participants al festival, i es van oferir a acollir-los un bon nombre de gent les Preses. Així fou com el mes d'agost de 1983 va tenir lloc la primera edició del Festival, organitzat pel Cercle Mar-

Marboleny organitza el Festival de les Preses, i convida i fa intercanvis amb grups d'arreu: primer del país, després de països veïns, també d'americans, i fins alguns dels antípodes

boleny, amb alguns grups que participaven a Cantonigròs i que van venir a actuar a la Garrotxa al costat dels balladors locals. Aquesta simbiosi va durar tres d'anys, ja que Cantonigròs es va anar especialitzant en cant coral, i per tant en una altra opció. A partir de llavors Marboleny organitza el Festival de les Preses, i convida i fa intercanvis amb grups d'arreu: primer del país, després de països veïns, també d'americans, i fins alguns vinguts dels antípodes.

El 1986 el festival va passar de celebrar-se del Centre Cultural a uns amplis jardins d'una empresa de la població, ja que cada vegada calia més espai, tant per al públic —que anava en augment— com per la complexitat del material tècnic i la infraestructura que necessitaven els participants en les diverses danses. Els balladors ho feien amb el benentès que majoritàriament eren intercanvis, i per tant es tornava la visita als seus llocs d'origen. Per fer-ho possible, cada ballador s'havia de pagar les despeses dels desplaçaments, cosa que significava una evident i imprescindible implicació de les famílies.

MARTÍ ALBESA

ANNA PONS

A partir de 1996 es fa un salt significatiu en la gestió, i es col·labora amb d'altres entitats que organitzen festivals internacionals de dansa. Aquest fet permet ampliar el ventall de grups participants i repartir les despeses dels desplaçaments. Primerament es treballa amb l'Associación Festifolk, que agrupa diferents festivals de l'Estat espanyol i, a partir del 2006, amb l'associació Festivals du Sud, que aglutina festivals del sud d'Europa.

No és fins al 2002 que neix pròpiament l'Ésdansa. El festival s'obre a nous horitzons: ser un espai creatiu, participatiu i de trobada. A més de les actuacions de grups d'arreu, es vol donar l'oportunitat de presentar noves propostes i que tothom qui en tingui ganes pugui ballar danses tradicionals dels països participants. Han aconseguit convertir-se en el punt de trobada dels grups folklòrics d'arrel tradicional del país, i això no és fàcil.

El programa de l'Ésdansa és intens i complet. Durant els sis dies de durada, a les Preses s'ofereixen activitats de tota mena: actuacions de grups nacio-

>> *A la dreta, Camagua de Cuba a l'Ésdansa 2015.*

nals i internacionals, ballades nocturnes, preestrenes de noves creacions, tallers per a totes les edats, cafès-tertúlies i sessions de divulgació i discussió.

En l'edició de 2015, que era la número trenta-tres, es van assolir rècords de participació, amb unes 10.000 persones, i el pressupost —tot i que inferior al d'anys anteriors— va superar els 100.000 €.

Es tracta d'un esdeveniment important per als balladors de l'Esbart,

El programa de l'Ésdansa és intens i complet. Durant els sis dies de durada, a les Preses s'ofereixen activitats de tota mena: actuacions de grups nacionals i internacionals, ballades nocturnes...

ja que tenen la possibilitat d'actuar davant del nombrós públic assistent, poden participar als tallers i a les ballades i col·laborar en l'organització del festival, ja sigui acompanyant els grups, acollint-los a dinar a casa, penjant cartells informatius o fent un munt de feines necessàries perquè tot rutlli.

En l'àmbit local és ben evident l'impacte econòmic que representa el Festival, i alhora és una oportunitat perquè garrotxins, participants i grups vinguts d'arreu puguin apropar-se i gaudir del món de les danses d'arrel tradicional.

Malgrat tractar-se d'un festival ben consolidat, des de l'organització sempre tenen molt en compte les valoracions que en fan els participants i els voluntaris, per anar introduint-hi petits o grans canvis per millorar-lo. Si treballen amb l'empenta i el rigor que han mostrat, de ben segur que ho aconseguiran.

Ara el repte de futur és que es balli i es creï: una excusa perfecta per trencar estereotips.

Ester Sala i Joan Sala.